

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap aprilis 19^{kén} 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' k é k k e n d ő.

18^{sz} esztendei october hónap végével Orleansból gyalogolván Bardy vár felé, az országuton előttem számos katonaságot láttam menni. — Utánok siettem, hogy a' muzsikát hallhassam. A' tompa egyszerű dob-verésre néma lépésekkel lépdelt a' katonaság előre, 's illy forma fél órai menés után oldalvást a' fenyves erdőben szép rónaságon megállapodott. — Én egy kapitán ismerősemtől kérdeztem, valljon itt fogják-e gyakorolni magokat? — „Nem — felele ő — hanem egyik közlegényemnek vég-órája lesz, ki paraszt-gazdasszonyát lakhelyén meglapta, — 's hogy ha barátságodnak látványát a' hallás és nézés végett jó hely-rendelés által elősegíthetem, szolgálatomat bátran ajánlhatom; úgy is az egésznek mindjárt vége leend.“ — Én ezen ajánlására követém a' kapitánt.

A' katonaság négyszezet képzett. — E' megett közel az erdőhez két közlegény egy gödröt készíte. — A' négyszeg közepén nyolcz dobon ugyan annyi közlegény ült. A' kilenczedik kevéssel előbb térdén, mint láthatám, valamit rajz-ónnal irdogált. — Ezután a' bűnös előhivattaték. Egy deli termetű csinos arcú ifiú vidám pillantattal lép elő. — Őt egy asszony követé, ki egyedül volt bizonyága vétkes tettének.

Midőn az ezredes (óbestér) az asszony felé fordult kérdésének tétele végett — felszóllamlott az ifiú: — „Ezredes ur! kérdése szükségtelen; én önkényt megvallok mindent, — 's ezennel saját mondásommal bizonyitom, hogy ezen asszonytól egy zseb-kendőt loptam.“

Az ezredes viszonzá: — „„Igen sajnálom Pitter, hogy a' dolog így történt kenddel, az egész ezred legderejobb legényével.““

Pitter. „Ezredes urnak szavai jól hatnak vérző szívemre; — mindig is igyekeztem kötelességemnek eleget tenni, és előjáróimnak elégedését megnyerni. — Bátor vagyok megvallani ezredes urnak, hogy én azon kendőt nem magam, hanem Maria számára vettem-el.“

Ezredes. — „„S kicsoda az a' Maria?““

Pitter. — „Ah ezredes ur, az egy angyal, szép és jó lélek; lakása szülő-helyemben Rekefálván van a' patak mellett azon kis

gunyhóban, mely előtt a' nagy cseresznyefa áll. — Ó Istenem! tehát én őt többé nem fogom látni!“

E z r e d e s. „Értelmesebben szóljon kend Pitter! mind eddig előadását nem értettem.“

P i t t e r. „Szóljon ezen levél helyettem; — 's kebléből kivévén a' levelet az ezredesnek nyújtá, ki azt felbontván fenn szóval illy foglalatú sorokat olvasott, melyek emlékezetemben örökké fognak maradni:

„Kedves Józsefem! Használni kívánván az alkalmat neked Arnold ujoncz által, ki az ezredhez megy, ezen sorokkal egészségem felől tudósítást adni és számodra egy kis zacskót küldvén kedveskedni akartam. — Ezt én mindig éjszakán készítém titkon, hogy atyám azt ne tudja, ki egyébként sokszor szid engem azért, hogy én tégedet még is szeretlek, 's vitatja, hogy te úgy se fogsz valaha haza kerülni. — Ugy-e kedves Józsefem, vissza fogsz jönni? — De ha ez úgy nem történék is, én téged még is utósó pillantatomig szeretni foglak. — Én életemet 's magamat neked szenteltem akkor, midőn kék kendőmet az esti táncz alkalmával felemeltem, és általadtad. — Nagy örömmel hallom híredet 's azt is, hogy az ezredbeliek tégedet mindnyájan szeretnek, és tisztelnek. — Szolgálatodnak határ-ideje, a' még hátra levő két esztendő, reám nézve örök idő. Töltsd azt ki becsülettel, azután elválhatlan párod lesz a' téged halálig szerető hived Maria.“

„U. I. Küldj te is nekem emlékül valamit francia országból. Ezt nem azért kérem, hogy az engem reád emlékeztessen, hanem hogy magammal hordozhassak olyas mit, mi a' tied volt. Csókold-meg azon küldendő emléket, 's bizonyossá teszek, hogy én a' csók helyét feltalálandom.“

Midőn az ezredes a' levelet bevégzé, így szólla Pitter: „Arnold hozá ezen levelet tegnap este, midőn lakásomat kijelelő ezédulám kezembe adatott. — Egész éjjel aludni nem tudtam, csak hazám és Maria forogtak elmémbe, ki tőlem emléket kért idegen országból. — Nekem pénzem nincs, mert már három hónapi fizetésemet felvettem előre, hogy kölcsön adhassam egyik unoka-testvéremnek uti költségül, hogy ő, kinek capitulatio-ideje kitelt, hazájába visszatérhessen. — Ma reggel, a' mint felkeltem, kinyitám az ablakot. — Előttem egy kék kendő lógott a' kötelen; — ezen kendő hasonlított Mariához; ugyan olly színű és virágos vala, mint az ő kendője. Életemben legelőször azon gyengeség foga-el, hogy ama kendőt a' kötélről orozva levettem és tarisznyámba tettem. — Elmenvén a' háztól, bánni kezdém tettemet, 's éppen készülőben voltam visszatérni, és az elvett kendőt helyére visszaagatni, de későn vala már;

a' gazdasszony az elveszett kendőért lármát csapott, engemet kifürkésztek, és az elorzott jószágot tarisznyámban találták. — Ezen előadásom valóságos. Én vétkeztem; tudom a' törvények ama változhatlan rendelkezését: — ki lakó-helyéről legkisebbet visz orozva el magával, agyon lövetik. — Nekem tehát meg kell hallnom! — Pajtásim lőjjetek! de kérlek tettemért ne yessetek, ne utáljatok-meg!

A' birák ezen előadást illetődés nélkül nem hallgathatták, 's a' bünös több érzékeny szívű pajtásának szemeiből könnyek gördültek. — A' bünös az engesztelhetlen törvények szerint halálra ítéltetett.

Pitter a' felolvasott ítéletét hideg vérrel hallgatá, 's végével kapitánjához menvén kérte őt, ajándékozna neki négy frankot. A' kapitán teljesíté kérését. Ezután azon asszonyhoz ment, kinek kék kendője vissza adatott, és ahhoz imigy szólla: „Jó asszony! itt van négy frank! add nekem ezekért ama kék kendőt, 's ha mindjárt többet érne is, kérlek téged, engedd nekem által; gondold-meg, hogy ugy is elég drágán vásárlom-meg tőled — életemmel!“

Pitter a' kendőt által vevén megcsókolá, és kapitánjának kezeibe adta illy szókkal: „Kapitán ur! ha pajtásim közül valamelyik visszatér hazámba, kérem teljesítse ezen utósó kérésemet, 's küldje e' kendőt Rekefalvára Mariámnak. De a' vivő hallgassa-el az egész szomorú történetet előtte.“ — Ezen szavai után Pitter térdre esvén imádkozott, és annakutána férjfiás elszántsággal lépett végzetének elébe.

Én ezen szomorú történet végét bevárni nem akarván az erdőbe siettem. Nem sokára néhány lövést hallék, melly a' szerencsétlen Pittert örökkévalóságba küldé által. Vagy két óra mulva dolgomat a' nevezett várban elvégezvén, ugyan azon uton tértem haza. — A' katonaság már akkor eltakarodott. A' fris hant nyilván bizonyítá a' szerencsétlen ifiúnak nyugvó helyét. — Én egy fenyves ágat törvén keresztet késziték belőle, 's Pitter sirhalrnára helyezém, kit talán az egész világ elfelejtett, csak én — és alkalmasint szerencsétlen Mariája nem.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Antiparosi barlang. (Végzet.)

Alattomos mosolygással hallgatta Claude véleményeinket, 's míg mind azt eszünkben forgattuk, mit a' régi nemzetek vallási mysteriumaikról valaha hallottunk, ő az oszlopokat szorgosabban 's mélyebb belátással vizsgálta által. Most hozzánk jött, kik még mindig a' hely közepén bámulásnál egyebet nem éreztünk. Kérdőre vontuk őt véleménye felől tudván, hogy az övé igazabb a' mieinknél. — Mi mindnyájan — én egykori katona a' többiek kereskedők 's hajósok — a'

természet 's művészet titkaiba nem hathattunk olly mélyen, mint ezen férjfiú, ki ifjúságától fogva ezen felséges tárgyakkal foglalatoskodott. A' következő oktatást barátunknak köszönjük, melyet itt közölni akarok, 's melly annyival világosabb volt mindnyájunk előtt, mint-hogy éppen azon helyen történt, hol mind az, mit hallottunk, azonnal be is volt bizonyítva.

Ezen oszlopoknak különféle formája és színe egyedül eredetök 's formálódásuk minémiségétől, azon kisebb vagy nagyobb nyilástól függ, mellyen a' barlang felett össze gyülekező viz leserkedez. Ezen viz, melly a' barlang felett nyugvó egész tömeg rétegein keresztül hat, 's már különben is levegő-részecskékkel egyesülve levén némelly savanyokat foglal magában, azon mészkő-nemeket, mellyeket útjában talál, felolvasztja, alkotó részökből valamit magával elvisz, mig végre a' barlang fedeléhez jut, hol repedéseket 's nyilásokat talál. Itt cseppekbe gyül öszve; de a' levegő a' viz-részecskéket csak hamar szétosztatja; csak a' keményebb földrészecskék, mellyeket a' viz magával hozott, maradnak a' földélen függve, 's mindig szorosabban egyesülnek vele. Így ered a' következő csepp; ez is megfosztatik vizes részeitől, 's az előbbi neveli, és így azután jég-csap alakok formálódnak. Ha ez gyakran 's nagyobb mértékben történik, azon cseppeknek, mellyek a' csepegő kövön hamar egymás után lecsörgedeznek, nincs elég idejek a' feloszlásra; egyik a' másikat sürgeti, 's így lecsapegnék a' barlang fenekére. Itt hasonló, csak alakjukban különböző, oszlopokat vagy tekéket idomitnak. Valamint már most az előbbieket mindig alább nyulnak, úgy ezek — miket stalagmitáknak nevezünk — felebb emelkednek, mig végre öszve érvén oszlopot képeznek, melly annál tökéletesebb lesz, minél bővebben serkedez a' viz a' fedélről alá. — Ha több illy oszlopok egymáshoz közel esnek, minthogy mindig vastagulnak, végre öszve érnek 's egyesülnek. — Illy formán támadtak megszámlálhatlan esztendőök lefolytával a' keleti alabastrom kőfejtések; helyöken hajdan barlang volt; sok ideig folyt-le a' viz egyes cseppekben beléjük, 's év-ezredek mulva az üreget kemény tömeggel töltötték-be.

Ezen véleményt Claudenak köszönjük. Ezen oszlopok közül többen el voltak tördelve az utazók által; 's ki tulajdonithatná nekik vétkül, ha néhány darabot belőlek magokkal vittek. Hisz' mi is azt tettük. — Vezetőnk most az egyik legszebb 's legnagyobb csepegő kőhez vezetett, melly a' barlang falainak egyikéhez közel állott. Oltárnak nevezte ő ezt, mihez hasonlított is; beszélte, hogy több év előtt egy francia pap rajta misét is tartott; nagyon tetszett nekünk vezetőnknek ama kérelme, hogy ezen szentséget kimélnők, 's óvása nélkül is — hogy legkisebb megsértése szintolly szerencsétlenekké

tehet minket, mint a' legnagyobb gonoszság! — teljesítettük volna kívánságát.

Vezetőnk most értésünkre adta, hogy még közel 'se volnánk a' barlang végéhez, 's innen még több utak, még a' tenger alatt is, egész Paros szigetéig nyulnának. Többeket hozott-fel például, kik egészen azon szigetig jutottak, 's ott egy sziklaüregen kimenetelt találtak. Claude hajlandónak mutatta magát azon utnak kikémlésére, de részint vezetőnk is vonakodott minket tovább kísérni, részint kötelességünk levén hátra maradt társainkat felkeresni, vissza menetelre indított. Fel is találtuk őket, kik mindnyájan sajnálták, hogy nem tudták magokat elhatározni ezen nevezetes utat velünk megtenni.

P. J.

I N N E P L É S.

Versenyek Uralskban.

Kevés idővel ezelőtt, midőn minden részről összecsoődültek az őszi halászatra *), versenyek vagy pályafutások is rendeltettek tartatni, még pedig nemcsak csónakokkal, mint eddig, hanem lovakkal is. Ezen hasznos intézet bár sokáig állna fenn! Baskiri kalmuk, és kirgisi lovak a' főfajok ezen tartományban, a' turkomanni Arganikokat **) 's más drága lófajokat ide nem számítván, melyek magános ménesekből származnak: ezek külföldiek. A' Kozákok ménesei mind baskiri eredetűek, 's itt valamelly különös urali vagy orenburgi faj más nincs, mint Tanaisnál a' tanaisi. A' baskiri faj tökélyetes gondatlanság által, t. i. mivel semmi különös figyelmet nem fordítottak jeles csődörök és kanczák megszerzésére, egészen elkorcsosodott, 's mindinkább elfajul. Fájdalom, hogy csaknem ugyan ezt kell mondani a' kiringiakról is; de itt még is a' sivatag belsejében még mindig találtnak jó 's eredeti fajok, 's ezek a' baskiriakat is felülhaladják. Valóban igen különös körülmény, hogy ezen lótenyésztő népek legősibb időktől fogva szenvedélyesen szerették méneseiket; ezek adnak nekik ételt, italt, de még ruházatot is; és még is semmit javításukra nem fordítanak; egész dolguk abban áll, hogy megolvassák 's megbélyegzik őket. Ha van valamelly tüzes, fáradhatlan paripájok, akkor, igaz, nagy gondját viselik, dicsérik és dicsekednek vele; de hogy azt javítsák, nemesítsék, arról ném is álmodnak.

A' tulajdonképpi kalmuk fajnak vastag feje, kis füle és pupos orra van, de ez is nemcsak egészen kiveszett Orenburgból, 's csak

*) A' főhalászatok Jaik vagy is Uralon mindig tavaszkor, és őszer tartatnak.

**) Így nevezik részint Kaukasiában, de részint keleten is az ázsiai határok felé a' paripákat.

itt ott találhatók a' staupoli Kalmukok közt. Ezen szó „kalmuk ló“ korán se jegyzi a' fajt, hanem csak annyit tesz, hogy egy Kalmuk-Kozáknak lova. A' tulajdonképpeni kalmuk lovakat a' tjumeni Kalmukoknál kell keresni Astrachan kormánykerületben. Jelenleg az orenburgi tartományra átaljában mintegy 1,000,000 lovat lehet számolni, melyek közül évenként 20,000 adatik-el. Az arany idő elmúlt, melyben e' sivatag ellátta lovakkal országunkat *); most a' dolog meg van fordítva. Ott most szegénység uralkodik, betegség és behaborgások emésztik-fel a' sivatag-lakosnak lovait, és javát: éhség és hideg p. o. 1827-ben szinte hihetetlen mennyiségű lovakat vitt-el.

Például hozom-fel a' leggazdagabb orenburgi Kozákok, Isjalgindi Janmursint. Ennek 20 évvel ezelőtt 12,000 lova volt, mint mondják; de vegyünk-fel csak 8,000-et; most alig van 800 lova.

(Végzet következik.)

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Szinek elváltozása az emberi testen. Wendelstädt doctor valamely szegény asszonyt gyógyított, kinek hosszas gyötrődés és számos balesetek következtében egész teste megkékült. — Rostan dr. egy asszonyt látott, ki valamely igen felhevült harag következtében egészen nyolcz napig olly fekete lőn, mint a' szarvas. — Bizonyos más asszonynak pedig egész képe le a' nyakig zöld, testének pedig egy része fekete, a' másik rész sárga volt. — 1813-ban még élt francia országban egy éltes kisasszony, ki fiatal korában igen szép 's bőre finom fehér volt; hosszas betegség után azonban egész teste méz-színűvé lett. A' kisasszony azonban egészségesen élt még számos esztendeig.

Kőeső. Egyik nápolyi újságlap januar 25-kéről írja, hogy Marsala városában Siciliában dec. 15—16 közötti éjjel a' holdsetéség után sűrű fellegek tornyosultak egybe, melyek nem sokára iszonyú szélvészszel, dörgéssel, villámlással és köesővel végződtek. Tornyokat és háztetőket gondoltak összeroskadni; az egész város halálos félelemben volt. Reggel láták, hogy az utszák és ház-tetők tele valának meteor-kövekkel (Aërolithen), melyek felette kemények 's néhol diónyi nagyságúak voltak, színök sárga vala. Számos madarak, és sok márhák, melyeket künn értek, általok agyon ütettek; de emberhalál nem történt.

KÜLÖNFÉLE.

Mondókák Egerből.

Wer lächelnd neben sich blickt, schwingt immer leicht
 — sein Rädchen,

Als der mit gierigem Ernst in das Unendliche schaut:
 — Thümmel.

1) „Gyönyörű aranykor! — sohajta-fel A. ur Virgilius pásztordalait olvasván — midőn két rokon érzésű természet fiai a' természet,

*) A' tudósító t. i. orosz születés.

szerelem, 's boldogság édes bájaft csendes éjekben magasztalák, 's egymás remek danáit fuvolyával kísérték. — Hová tűnél boldog kor?!“ — „„Benne vagyunk, ha akarjuk — vigasztalám az esengőt. Mennyi hold, éj, remény, szerelem, és égi kéj-dalaink vannak, melyeket ha hárántsíppal nem is, de bizvást füttytel kísérhetsz, 's így némiképpen régi korodat levarázsolhatod!““

2) B. magyar uraság titoknokot keresett ezeket követelvén tőle: „tudjon igen jól francziául, németül, angolul; keveset deákul; magyarul akár tud, akár nem.

3) A' cz—i temetőben egy híres játszó sirkövén e' furcsa felírást olvashatni:

E' sirkő fedi portetemet egy kártya-vitéznek;

Vándor fel ne riaszd; mert vele játszani kell!

4) D. ur minden könyvére, ha kiolvasta, ezt szokta írni: „olvastam. — Különben elfelejthetném — ugymond — hogy olvastam.“

5) „Dunába vizet hordani — monda egy elméncz valamely nagy társaságban — haszontalan dolgot jelent.“ Valljon, ha sok íróink sok firkálásaikat oda vinnék, egészen haszontalan dolognak mondhatnók-e?

Frankenburg Adolf.

Hajdani megkülönböztetés. A' német vallenrodti rendnek nagymestere egy pompás összejövetel alkalmával a' bevett renden és szokáson kívül vitéz társait illy renddel ülteté asztalához. Első helyre jutta egy ausztriai bajnok, ki egyedül maga 60 Törököt vert agyon a' háborúban. Ezt követé Meissen gróf, mivel ennek eldődei mindenkor pártolák a' hazai törvényeket. Utána üle Itildemird skót gróf, kinek atyja feláldozá életét a' királyénak megmentésére. Ez után vala Robert gróf, ki el nem fogadá a' császárságra meghívást. E' mellett ült maga a' nagymester, ki e' rendhez vonzatván a' legszebb leánynak keze birtokáról lemondott. Balján volt a' vestfáli Degenhardt vitéz, ki atyja gyilkosainak nagy lelkűen megbocsátott. Ezt követé egy igen jeles bajnok; ez minden embernek, ki tőle sz. György nevében valamit kért, kérését teljesítette.

Valami a' vadászatból. Lloyd, ama nevezetes angol vadászat barátja, egyik legkedveltebb vadásztársát Swerisson t medve helyett agyon lőtte. Ez éppen fekete, szőrével kifordított, bundába volt öltözve, melly olly forma, mint a' debreczeni szürguba.

Különös tulajdonságú növény. Sokat beszélnek bizonyos növényről, melly alkalmasint nagy kárt teend mind a' tobáknak mind a' kávénak. Csak reá kell tekinteni, 's már is elégséges, hogy az embert trüsszentésre bírja. Ha pedig porrá töretik, kávé gyanánt lehet használni. A' kávé és burnót barátja tehát szerencsés lesz ezután burnótját és kávéját ugyanazon szelenczében magával hordozhatni. Kár, hogy e' növényt még dohánynak is nem használhatni! De ki tudja — — hiszen a' kereskedői lélek kifogyhatlan!

Mulattató. Egy író barátjának vizsgálása alá bocsátá egyik dicsért uj munkáját. Ez a' munka fölé e' verseket írta:

A' magyar, a' görög, és a' zsidó R—nek

Öszve hangzási itt számosan hevernek.

(A' magyar R. t. i. így hangzik: er; a' görög: ro; a' zsidó res; és így ezekből e' deák szó tétethetik össze: errores, magyarul: hibák.) Sz. H. M.

J E L E S M O N D Á S.

Mulandóság.

Az ifjúság örömei

Lassanként elrepülnek,

A' szép arcznak kellemei

Komor ránczokra gyűlnek.

A' mi most ifjú szívünknek

Érzeményit bájolja,

Utóbb hideg érzelmünknek

Homlokát megránczolja.

Berzsényi; közli L....cs Amalia.

A' boldogság kényes növény, mely egyedül a' szenvedelmek mérséklett éghajlata alatt virágozhatnak. Szeresd az igazságot csupán ön becséért, 's keresd azt minden részrehajlás nélkül, és így közöld másokkal is.

Franklin után S. Karolina.

Az igazság hasonlít egy szép szűzhez, de a' kitől hamar megijed az ember; vagy egy jó könyvhez, de a' mellyet olvasni senki sem akar; és egy finom ételhez, de a' mellynek ize senkinek se tetszik. Az igazság egy varázs hatású tavaszi nap, melly végtelen virágok ékeit nyitja-fel, de egyszersmind éppen akkor alkotja számtalan csipős állatocskák milliárdjait is.

Vizer István.

Aphorismák Budáról. Az erény ritkán láttatja magát. Főnákul teszi utját, mint az üstökös csillag; de hosszú fény-levegőjét vég-eltűntéig vonja maga után.

Az intriguant alattomos ember olyan, mint a' csíkos pók. Nappal szegletben lappang, 's est-szürkületkor kezdi a' magosban fenni hálóját; elcsipi a' gyengelepkéket, szunyogokat: de végre maga is celszövényével együtt denevér martalékja lesz.

Benke.

Rendszabályok a' társas élet tárából. — Mennél jelesebb az érdem, annál szorosabb a' megítélés, és csekélyebb a' szerencse.

Mindenből valamit tudni, nem nagy remek; de kevésből sokat tudni felette nagy ritkaság.

Udvary.

Csere-rejtvény.

- for
'gacs
acs
idő
gát
da
fargat's
1. 2. 3. Mond így keményen, 's több lesz mint meleg.
 2. 3. Huzd, 's képed egyik legfőbb része lesz.
 4. 5. 6. 7. Nyert ősi birtok, egészem java.
 5. 6. 7. Építs! 's tetődet ő csinálja majd;
 - 'S helység, Dunánknál fekszik, Bécs felé.
 7. 5. 6. 2. 3. Eldődeinknek hajdan lakja volt,
 - A' vásár 's pusztá rokva illyekkel.
 4. 5. 6. Törd-meg, ha jóban ellenzést teend,
 - 'S használd vizeknek fogván árait,
 - da 5. 4. Viz, fád, 's virágod ad, ha terjed az.
 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. Évkönyveinkben fénylő honni Nagy:
 - 'S mester kezéből jött apró fa-rész.

Miskoltzy István.

Előbbi rejtvény: Eke.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.